

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS
Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia
Teoría e práctica das técnicas dos bens pictóricos II
Departamento: Tecnoloxía e procedementos dos bens culturais
Obrigatoria da especialidade
Curso: 3º pintura
2º Cuadrimestre
4 ECTS
Teórico-práctica
Profesora: Clara Alonso López
calolop@edu.xunta.gal
Horario: 4 horas semanais
DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Teoría e práctica dos diferentes procedementos e técnicas dos bens pictóricos, para a súa aplicación na conservación e restauración. Metodoloxía e materiais. Identificación das técnicas. Coñecemento e execución dos distintos procesos de elaboración do ben cultural. Métodos de copia e reprodución.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
T15	Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.
T16	Usar os medios e recursos ao seu alcance con responsabilidade cara ao patrimonio cultural e medioambiental.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos a a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X2	Coñecer e identificar a composición material do ben cultural e os procedementos e técnicas empregados na súa elaboración.
X8	Desenvolver habilidades, destrezas e sensibilidades para aplicar e realizar os tratamentos de conservación e restauración
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X15	Coñecer os riscos laborais e as medidas e normas de seguridade e saúde e a súa aplicación para o restaurador, os bens culturais e o medio.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE

EP5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concerne ao pictórico.
EP10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio

CURSO ACADÉMICO 2023-2024

profesional.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA
Coñecer os distintos materiais empregados para a creación de pintura mural e normativa básica como a correcta forma de aplicación, compatibilidades e diferentes usos (segundo técnica empregada), características dos mesmos e posibilidades plásticas.
Acadar a capacidade, como consecuencia do coñecemento dos materiais constitutivos dos bens pictóricos murais e as súas compatibilidades, de comprender mellor as causas que provocan a degradación das obras (aplicación pouco correcta dos materiais, técnica defectuosa, factores ambientais, etc.) e evitalas.
Coñecer as técnicas tradicionais en pintura mural.
Establecer relacións con ámbito pictórico a través actividades complementarias como visitas de artistas, visitas a talleres, charlas, exposicións, etc
Acadar a capacidade de coñecemento da dinámica das obras e as distintas fases de que consta o proceso de elaboración, a través de un contacto directo coas mesmas.
Comprender e aplicar a potencialidade de cada técnica.
Comprender e aplicar as normas de seguridade, hixiene, saúde e medio ambiente da actividade dun obradoiro.

UNIDADES DIDÁCTICAS		
Unidade	Actividades	% da materia
Bloque 1: Introducción TEMA 1.1 Introducción. Presentación dos parámetros metodolóxicos que organizarán os contidos teóricos e prácticos TEMA 1.2: Definición teórica da Pintura Mural. -A Pintura Mural como técnica pictórica específica. -A Pintura Mural e outras intervencións murais artísticas. Vidreiras policromadas e mosaicos. -As primeiras achegas á pintura mural. Pintura mural clásica, moderna e contemporánea.	Actividades introdutorias vinculadas a cada proxecto	5,00%
Bloque II: O proceso e o proxecto TEMA 2.1: O proxecto na pintura mural. Esbozos -Estudo do marco arquitectónico. Características físicas do paramento -Boceto e transferencia. Cuadrícula, estarcido, proxección, debuxo a man alzada. -Recursos. Técnicas e materiais TEMA 2.2. Técnicas de pintura mural ó fresco -Preparación de morteiros e pigmentos. -Bosquexo e transferencia. -Probeta fresco. - Elaboración do dossier gráfico	Elaboración mural	20,00%
Bloque III Técnicas	Elaboración mural	50,00%

TEMA 3.1. <i>Il buon fresco.</i> -Preparación dos morteiros e pigmentos. -Bosquexo e transferencia. -Estarcido de plantillas. -Fresco. --Elaboración dun dossier gráfico		
TEMA 3.2. Técnicas de pintura mural ó seco. -Preparación de morteiros e pigmentos. -Boceto e transferencia - Temple o ovo. Pintura mural de caseína, encausto, aceite, acrílico, ouro. -Elaboración dun dossier gráfico TEMA 3.3. O mural contemporáneo. Cambios conceptuais e tecnolóxicos. Técnicas. Problemas de conservación	Elaboración mural	25,00%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Actividades introductorias	1	0	1
Sesión maxistral	9	0	9
Resolución de problemas ou exercicios	12	20	32
Prácticas de laboratorio	50	0	50
Traballo autónomo	0	8	8
Total	72	28	100

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a presentar a materia e tomar contacto co alumnado.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas ou exercicios.	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a propostas concretas e de adquisición de habilidades básicas e de procedementos. Desenvólvense en espazos especiais con dotación especializada (aula de debuxo).

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
--------	-----------	--------------

<p>Traballos e resolución de problemas e exercicios.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Corrección e capacidade na xestión de materiais e fontes e no desenvolvemento ordenado e gradual dos estudos preliminares. • Capacidade para levar ordenadamente à práctica os preceptos técnicos e conceptuales extraídos das introduccións teóricas. <ul style="list-style-type: none"> • Amosar unha actitude responsable e autocrítica cara ao desenvolvemento do traballo. • Calidade e rigor técnico na presentación dos traballos • Puntualidade e pulcritude na entrega dos traballos • Identificar e diferenciar as técnicas mais significativas ao longo da historia • Experimentar con diferentes técnicas con calidade artística e técnica, na realización de exercicios • Desenvolver sensibilidade e o criterio estético. 	<p>80,00%</p>
<p>Observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula-taller</p>	<p>Participación na clase baseada en argumentos motivados, diferenciando a opinión persoal do xuízo crítico.</p> <p>Interese.</p> <p>Capacidade de organización.</p>	<p>20%</p>

OUTROS COMENTARIOS A AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

SISTEMAS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN ORDINARIA E EXTRAORDINARIA

A. Avaliación Ordinaria

- Exercicios propostos e realizados na aula – 100%
- Exercicio teórico-práctico - 20% (en caso de non acadar nota media de 5 nas UD)

B. Avaliación Extraordinaria

- Exercicio/s práctico/s onde se avalían determinados contidos da disciplina - 80%
- Exercicio/s teórico/s onde se avalían determinados contidos da disciplina - 20%

Todos os estudantes terán dereito a dúas convocatorias: ordinaria e extraordinaria. As datas de realización serán sinaladas pola Escola no calendario oficial do curso que se poderá consultar na páxina en rede.

Para aqueles estudantes que non asisten regularmente ás clases, a cualificación das probas escritas (teóricas ou prácticas) da convocatoria ordinaria será o 100% da nota final da disciplina.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofreceráse atención personalizada ao alumnado durante todo o curso a través de titorías presenciales e a

través do correo electrónico.

Utilizarase a plataforma MOODLE para proporcionar ao alumnado os exercicios a desenvolver e os textos e a bibliografía en pdf imprescindible (seleccionada entre a bibliografía básica ou equivalente) para un correcto seguimento da asignatura.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- Alberti, L. B. 2007. *De la pintura y otros escritos sobre arte*. Madrid, Tecnos (p. 206).
- Cennini, C. 2006. *El libro del arte*. Madrid, Akal (p. 264).
- Corrado Maltese, E. (coord.) 2006. *Las técnicas artísticas*. Madrid, Cátedra.
- Da Vinci, L. 2010. *Tratado de pintura*. Madrid, Akal (p. 508).
- Doerner, M. 1989. *Los materiales de pintura y su empleo en el arte*. Barcelona, Reverte (p. 351).
- Hiscox, G. D. e Hopkins, A. A. 2016. *Recetario industrial. Libro de consulta para todos los oficios, artes e industrias*. Barcelona, Gustavo Gili.
- Krung, M. 2008. *Manual para el artista. Medios y técnicas*. Barcelona, Blume (p. 256).
- Mayer, R. 2005. *Materiales y técnicas del arte*. Barcelona, Tursen – Blume.
- Smith, R. 1991. *El manual del artista*. Barcelona, Blume (p. 352).

OBSERVACIÓN

- A biblioteca da Escola conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia, e con parte da bibliografía recomendada.
- Durante o curso proporcionaráselle ao alumnado material bibliográfico específico. No caso de interrupción da presencialidade o devandito material servirá de guía para o seguimento da asignatura. A plataforma MOODLE, o correo electrónico e o sistema WEBEX para a realización das clases on line serán os instrumentos empregados neste suposto.